Interview Dirk Verlinden – Tam-Tam, Juni 1995

Door Willem D. Hajenius

Dirk Verlinden: toegetreden tot de Koninklijke Mechelse Schaakkring in Mei 1974. Clubkampioen in 1981/82 (13.5 uit 15), 1989/90 (9.5 uit 11), 1994/95 (9.5 uit 13).

Beste resultaat: Oostende 1990, 6 uit 9:

- verloren van GM Plachetka (2425),
- remises tegen FM Budde (2325), FM Visser (2340), IM Polaczek (2420) en Beake (2275)
- en winst op IM Bellin (2405), FM Britton (2265) en Mortazavi (2285).

Vanaf 1990/91 tot heden tevens onafgebroken Kampioen in Aalst.

We zitten in de Royal, na allebei ons partijtje te hebben gespeeld in de voorronden van het gesloten ABB kampioenschap van Vlaanderen. Met een koel glas bier worden de stembanden van de nieuwe clubkampioen en uw dienaar goed gesmeerd. Dirk toont zich een gewillig slachtoffer en had al wat voorbereidend werk gedaan door enkele van zijn schaakmijlpalen op papier te zetten. Wat mijn werk alleen maar makkelijker maakte…

Vertel eens, hoe begon het allemaal?

Schaken heb ik geleerd door toe te kijken bij partijen tussen mijn vader en mijn oudste zuster (ik was toen 10 à 12 jaar). Zo leerde ik de regels van het spel. Nadien speelde ik zelf partijen tegen mijn vader, meestal tijdens de vakantieperioden en telkens in sessies van een vijftal partijen. Aanvankelijk verloor ik de meeste partijen, maar stilaan begin ik mij beter te verweren.

Ik geraakte pas echt in de ban van het schaakspel in augustus 1972, op 19-jarige leeftijd, door de strijd om de wereldtitel tussen Spassky en Fischer in Reykjavik. Ik speelde de partijen na uit de krant. Het spel begon mij sterk te boeien.

In september 1972 startte ik met kompetitie-schaak bij "Sito-sport", de schaakkring van het Stedelijk Instituut voor Technisch Onderwijs in Mechelen. Mijn broer ging er naar school, en samen met hem nam ik in één van de ploegen van Sito-sport deel aan de kompetitie in het Mechelse Handelsverbond. Mijn eerste partij speelde ik op 8 oktober 1972 tegen Denekens van TSM. Die eerste partij won ik met wit in vijftien zetten, maar op de tweede speeldag, twee weken later, inkasseerde ik een zware klap die ik slechts moeizaam te boven ben gekomen.

We speelden in café Gambrinus, tegenover het station van Mechelen, tegen de plaatselijke club. Mijn tegenstander heette Guillaume Carrez, een speler waar ik later nooit meer iets heb van vernomen.

Zie wat mij met die witte stukken is overkomen:

1.e4 e5 2.Pf3 Df6 3.d4 exd4 4.Pxd4 Lc5 5.Le3 d6 6.Ld3 Pc6 7.Pxc6 Lxe3 8.f3 bxc6 9.Pc3

Als ik deze zettenreeks na zovele jaren terug onder ogen neem, vraag ik mij af hoe het mogelijk is dat ik ooit kampioen van Mechelen ben kunnen worden. Maar wat vervolgens in die partij in mijn gebeurde, is een mijlpaal in mijn schaakcarrière en staat nog steeds onuitwisbaar in mijn geheugen gegrift.

Mijn tegenstander neemt na enig nadenken zijn loper op c8 vast, plaatste hem op h3, laat hem los, en slaat zich ogenblikkelijk op het voorhoofd zichzelf verwijtende dat hij een uilskuiken is. Ik meen onmiddellijk te begrijpen waarom, want de loper op h3 kan ik makkelijk slaan waardoor ik mijn stuk achterstand snel goed kan maken.

Maar naïef en edelmoedig als ik ben (toen was), wil ik mijn tegenstander van zijn pijn verlossen. Ik bied hem aan dat hij zijn zet mag terugnemen en een andere spelen. Mijn tegenstander doet zich echter even edelmoedig voor als ik.

Hij benadrukt dat de spelregels moeten worden nageleefd, hoe spijtig hij dit ook vindt. Ik bewonder zijn eerlijkheid, en met licht schuldgevoel sla ik de loper op h3. Op het gelaat van Guillaume Carrez (ik zal zijn naam NOOIT vergeten), verschijnt een brede glimlach. Hij schuift zijn zwarte dame over het bord naar h4. Ik zie onmiddellijk de gevolgen. Mijn wereld stort in!

En nu, als gelouterde speler, vele jaren later. Als clubkampioen nam je het op als simultaangever tegen "de rest van Mechelen". Er zat ook veel jeugd tussen. Het leek me dat het een zware klus was. Hoe vond je het zelf?

Ik heb me goed geamuseerd. Ik doe dat graag, alhoewel ik zuiver en alleen voor het amusement speel: het resultaat telt voor mij eigenlijk niet. Dus speel ik ook openingen die ik niet gewend ben te spelen. 1.e4 bijvoorbeeld. Dat heb ik op zo'n vier borden gespeeld, en daardoor is mijn resultaat misschien wat minder dan de verwachting. Maar voor mij blijft het puur amusement.

Waarom speel je zulke openingen dan?

Wel, ik speel 4 à 5 verschillende openingen, op elk bord iets anders, zodat die mannen niet bij elkaar kunnen afkijken.

Is dat dan zo erg?

Eigenlijk niet, want uiteindelijk kom ik via verwisseling van zetten vaak toch naar dezelfde opstelling. Maar ja, overal 1.d4 spelen dat vind ik niet interessant, er moet wast afwisseling zijn.

En dan een terugblik op het clubkampioenschap. Ik had de indruk dat alles van leien dakje ging…

Dat is natuurlijk niet zo. In het begin heb ik 3 of 4 remises gespeeld, en dan had ik al minstens één punt achterstand op de leiders van dat moment: Koen Claessens, Willem Hajenius, onder andere. Ik had niet gedacht dat ik kampioen zou worden, ik had geprognostikeerd op Koen Claessens of Mathias De Wachter, de jeugd. Maar het is altijd zo dat ik na Nieuwjaar beter begin te spelen, dan haal ik zo'n 3 à 4 overwinningen achter elkaar, terwijl het in het begin altijd wat stroef verloopt.

Je moet je eerst helemaal in vorm spelen?

Blijkbaar wel, ja. In de maanden Januari, Februari en maart gaat het altijd veel beter. Dat is al enkele jaren na mekaar zo. Maar het ging dus zeker niet van een leien dakje. Het lijkt maar zo, omdat ik geen enkele partij meer verloren heb. In enkele partijen zag het er somber voor me uit. Tegen Jan Gooris, stond ik zeer slecht, tegen Johan Verbeke eveneens en ook tegen Koen Jacobs had ik nadeel. Aan de andere kant heb ik ook een paar partijen gehad die ik misschien had kunnen winnen maar die remise geworden zijn. Maar het was alleszins niet gemakkelijk, zeker niet!

Wanneer kom je terug in Mechelen Interclub spelen?

Misschien "ooit". Het is nog niet zeker, maar als ik ooit in Mechelen kom wonen, dan ga ik zeker ook hier de Interclub spelen. Er is hiervoor echter nog geen enkel vooruitzicht, en in Aalst is het ook prettig spelen. Een gezellig clubje, en voor mij is het natuurlijk het belangrijkst dat ik die verplaatsingen niet hoef te maken.

Je speelt op het eerste bord in Aalst?

Dit jaar wel ja, ja, omdat ons normale eerste bord niet heeft meegedaan. Maar als Marc Ghijsels ook speelt, dan speel ik op het tweede. Hij heeft 2220 Elo. We spelen dan wel in de derde klasse, want we zijn ook gezakt.

Ik weet wat je met dat "ook" bedoelt…

Ja, net als Mechelen, spijtig genoeg.

Zo'n tornooi als toen in Oostende, daar lukte opeens alles. Heb je een verklaring voor zo'n goede vorm?

Een beetje geluk, denk ik. Ik heb toen tegen een drietal Engelsen gespeeld, en die lagen me blijkbaar goed. Natuurlijk, als het tornooi goed start – ik ben toen goed gestart, eerste wedstrijd gewonnen, tegen een Oostenrijker, die was niet zo sterk, nadien tegen een sterke Duitser remise – en eens dan het ritme is gevonden, dan puur je veel uit zelfvertrouwen. Ik heb veel zelfvertrouwen nodig om goed te kunnen schaken. Een tornooi slecht starten, dan is het zelfvertrouwen weg, en komt het niet meer op tijd terug.

Ben je dan iemand die dat makkelijk weer op kan halen? Dat je dan zegt: "we gaan er echt hard tegenaan"?

Ja, ik ga er wel hard tegenaan – ik ga er in elke partij hard tegenaan – maar vooral dan die Nederlanders van 1950, 2050 die zijn naar verhouding veel sterker. Je kunt dan wel een paar remises spelen, maar als de vorm er niet echt is, dan heel je er niet genoeg punten tegen.

1990 was dus een goed jaar?

Ja, in dat jaar ben ik ook kampioen van Mechelen geworden. Ik heb er geen verklaring voor, misschien was het mijn bioritme wel!

Is lichamelijke conditie belangrijk? Jij zit altijd op de fiets, heb ik begrepen…

Het belangrijkste is wel om niet vermoeid te zijn. Dat is ook de reden waarom ik tegenwoordig zo goed speel over het ganse seizoen: ik werk namelijk maar 50%. Dus dat is momenteel maar twee en een halve dag per week. Omdat mijn schoonmoeder nu bij ons inwoont - die kan met haar gezondheid moeilijk alleen blijven – zodat mijn vrouw en ik elkaar afwisselen.

Dat kan je op je werk?

Ja, dat kan daar. Ik denk dat dát de reden is waarom ik momenteel goed schaak. Ik voel het: ik ga op donderdagavond in Aalst spelen, tot 12, 1 uur 's nachts, en dan vrijdags in Mechelen. Dus die geestelijke vermoeidheid van twee wedstrijden na mekaar in de week spelen valt weg, doordat ik nu 's morgens langer kan slapen. Goed slapen is belangrijk. Het fietsen zelf is misschien ook wel nuttig, als tegengewicht: je kan je geestelijke vermoeidheid een stukje wegrijden. Maar ik denk dat het belangrijkste is dat ik minder werk.

Ik herinner mij, dat vrij vlak na dit supertornooi in Oostende, je opeens genoeg van het schaken leek te hebben. Hoe is dat te verklaren?

Ik ben toen onmiddellijk gestart met een aantal slechte partijen, Interclub bijvoorbeeld in Oostende tegen Rik Wostyn, waar ik onmiddellijk van verloor. En vanaf toen ging het niet meer, ik had geen zin meer in het schaken. Ik denk dat ik overschaakt was, de stress en de spanning van dat tornooi waren te groot, denk ik.

Toch maar besloten om door te gaan…

Ja, je slaapt er eens over, en als je dan weer een goede partij wint dan ben je alles weer vergeten. Ja, de laatste jaren heb ik steeds meer plezier in het schaken.

En waar zit dat plezier dan vooral in?

Wel, dat ik niet meer vermoeid ben, en dat ik goede resultaten haal.

Gaat het om het resultaat?

Zeer zeker! Ik win graag. Ik verlies niet graag. Ik zal ook liever twee remises spelen dan er eentje te winnen en de andere te verliezen. Als ik een paar keer achter mekaar verlies, denk ik "ja, ik ga stoppen met schaken", maar als ik goede resultaten behaal dan heb ik er enorm plezier in. Ze hoeven niet schitterend te zijn, maar ze moeten wel goed zijn!

En nu, nog grote ambities?

Gewoon voortdoen. Schaken voor het amusement. Ik heb dit jaar ook voor het eerst de dubbelslag gehaald: in Mechelen kampioen én in Aalst. Volgend jaar zal ik trachten hetzelfde te doen, dat is één van mijn ambities. En met Aalst terug naar 2de afdeling stijgen. En ook nog eens een schitterend tornooi in Oostende spelen…

Doe je mee in Antwerpen?

Nee, moest Antwerpen een andere indeling hebben, dan misschien wel. Maar met de 2200 grens val ik waarschijnlijk net onder. Je kan beter in de hoofdgroep spelen, dan zit je beneden in die groep, dat is interessanter. In de tweede groep zit je helemaal bovenaan.

Dan ben je favoriet?

Dan moet je al 7 uit 9 halen.

Je bent liever de underdog?

Ja, absoluut. De favoriete rol kan ik niet aan.

Wat is schaken voor jou nu precies? Is het vooral een spel, wedstrijd, of meer wetenschap? Of is het kunst?

Het zal wel een kombinatie van verschillende dingen zijn. Het is een spel, het is ook een strijd, man tegen man. Kunst misschien als je een schitterende partij speelt. Het heeft van alles, schaken. Ik kan eigenlijk niet zeggen waarom ik schaken zo boeiend vind; ik heb me dat ook wel eens afgevraagd. Ik ben altijd een individualist geweest, ook als ik ga fietsen, dan fiets ik alleen, nooit in een groep. En schaken is een individuele sport: dat zal waarschijnlijk de reden zijn waarom het me zo aantrekt. Je kan je medemaats niet verwijten dat ze slecht gespeeld hebben, het is man tegen man.

Ook al spelen ze een teamcompetitie?

Het blijft altijd individueel.

Hoe ziet jouw schaaklaboratorium er thuis uit? Werk je er hard aan?

Wel, ik mag het eigenlijk niet zeggen, maar ik heb de laatst 3-4 jaar bijna niets meer gedaan aan het schaken. Ik heb thuis Chessbase en met moeite voer ik mijn partijen in de database. Ik speel ook zelden partijen na. Het probleem is dat ik heel véél speel gedurende het seizoen: 22 partijen in Aalst alleen al voor het clubkampioenschap, plus Zilveren Toren, Interclub. In totaal toch gauw al een 70-tal officiële partijen voor Elo. En om dat dan thuis allemaal nog eens na te spelen, nee.

Je analyseert ze niet?

Zelden. Soms denk ik van: "ik stond daar toch gewonnen, en ik heb de winst niet gevonden", dan zal ik thuis nog wel even zoeken. Met de hulp van de computer, wel te verstaan.

Is-tie sterk?

Héél sterk. Genius 3.0 op de Pentium en dat gaat heel goed.

Speel je er ook wel eens tegen?

Ja hoor! Verleden jaar – maar toen had ik een 386 en Genius 2.0 – heb ik een heuse tweekamp in de zomer gespeeld, tien partijen. Officiële partijen, 30 zetten in twee uur en vervolgens 20 per uur, zoals in de competitie. Zelfs meestal op vrijdagavond! In plaats van naar de club, gewoon thuis. En die tweekamp heb ik met 6-4 verloren. Hoe sterk het programma was? Eer werd geschreven van 2330, maar ik denk dat het ongeveer 2250 was. Nu heb ik een nieuwere versie, mét Pentium, en ben ik opnieuw een tweekamp begonnen. De eerste partij heb ik al verloren.

Kijk je tijdens de partij op het scherm om te zien wat de computer "denkt"?

Nee, ik zet alles af; het is alsof ik tegenover een gewone tegenstander zit. Het enige wat ontbreekt, is dat hem bij de start geen hand geef en ook niet wanneer de partij beëindigd is: dan doe ik gewoon de knop uit.

Je vrouw vindt het ook wel goed zo, denk ik, dat je dan gewoon thuis bent?

Ja, m'n vrouw is tevreden. Ik heb een schitterende vrouw. (En met een trotse glimlach: "Dat mag er best in hoor!") Maar voor de rest dan: ik speel dus nauwelijks partijen na, ik denk dat er beterschap gaat komen, maar voorlopig stapelt het zich maar op. Ik denk dat ik zelfs m'n laatste honderd partijen niet meer in Chessbase heb ingevoerd.

Ik vind dus dat ik in de week al genoeg tijd besteed aan het schaken: donderdagavond een wedstrijd, vrijdag weer een, zondags dikwijls eveneens. Voor de rest zeg ik: "dat zal ik wel in de zomer doen".

Wanneer begint de zomer?

Na de laatste officiële partijen: clubkampioenschap, interclub. Half April, mei ongeveer. Dus ik heb 3-4 jaar nauwelijks iets aan mijn theoretische kennis gedaan. Verrassend als je dan toch clubkampioen wordt…

Misschien is dat wel het geheim? Er niet te veel mee bezig zijn.

Ik amuseer me ook met het schaken. Ik speel ook veel liever partijen dan thuis achter de boeken te zitten.

Dus die drang naar de ultieme waarheid… ?

Nee, het spelelement is het belangrijkste.

Hoe ziet je schaaktoekomst er uit?

Gewoon veel bezig zijn hé. Ik ga niets speciaals doen, behalve deze zomer: ik heb mij voorgenomen weer eens wat te studeren.

Wat studeer je dan? Openingen of partijen?

Ik ga vooral met zwart openingen bekijken: ik heb het voorbije seizoen niet zo vaak verloren, maar een keer of acht, maar het was wel zes keer met zwart, waarvan 5 met de Franse verdediging. Dus ik weet wat ik moet studeren.

En heb je een bepaalde "held", of idool?

Nee, niet bepaald. Ik kijk wat er aan partijen bestaat, welke varianten interessant zijn. Geen speciaal voorbeeld als speler. Ik speel sober – ja, die indruk heb ik wel, sober. Ik heb graag een miniem klein voordeeltje, geen zware gevechten aangaan.

Een beetje gepriegel op de damesvleugel?

Ja, zoiets. Een pionnetje verzetten. Ik vlieg er niet in. Niet zo van: alles of niets. Ik heb liever twee remises, zoals ik al zei: dat is mijn stijl.

De lezers van Tam-Tam verwachten grappen en grollen van je. Beleefde je wel eens iets in die zin?

Daar moet ik over nadenken. Behalve wat ik in het begin vertelde over mijn tweede partij, wil me niets te binnen schieten. Het is mijn karakter niet. Ik lach wel eens graag hoor, daar niet van. Maar het schaken is eigenlijk zeer ernstig allemaal.

Irriteert de tegenstander je wel eens?

Jawel. Iets wat ik heel moeilijk kan verdragen is rinkelende muntstukken. Of met een sleutelbos rammelen, dat is hetzelfde. Dat hoor ik van op 50 meter afstand. Dan kan ik niet meer nadenken. Dan kan ik aan die kerel doen vragen dat hij daar mee alstublieft mee stopt. Maar voor de rest ben ik niet gemakkelijk te irriteren. Ik heb er veel op getraind, hoor, om me niet te snel kwaad te maken…

Hoe doe je dat?

Gewoon tegen jezelf zeggen: "blijf kalm, Dirk". Er was laatst iemand, een heel vervelende speler uit een van de lagere groepen, die dat met opzet deed, dat rinkelen, en zo naast me bleef staan. Dan blijf ik bewust héél rustig, totdat hij weer opstapt.

Maar je traint er niet speciaal op, met muziek en lawaai of zo?

Niet speciaal, nee. Maar het is wel zo dat als ik thuis tegen de computer speel, ik niet in een stil hoekje ga kruipen. Dan mag de televisie aanstaan. Dus dat helpt wel. Het is eigenlijk iets méér geven dan in een gewone partij.

Maar je hebt nooit iets voorgehad dat je naar de arbiter ging?

Wel, in Oostende was er ook iets, een eigenaardige anekdote, toen ik tegen Yge Visser speelde. We speelden een hele lange partij, er gingen steeds meer stukken van het bord, het was eigenlijk al een remisestelling. Het was wel even moeilijk te verdedigen voor mij, maar ik vond steeds de goede zet – ik was trouwens in vorm! – en ik was daar gerust in.

Ik had al eens een remise voorgesteld, hij had dat geweigerd. De partij werd afgebroken en 's avonds verder gespeeld. Hij heeft die partij verder gespeeld tot er nog slechts twee koningen op het bord stonden. En dán heeft hij nog een koningszet gedaan! Hij speelde met een koning

tegen koning verder. Toen ben ik naar de scheidsrechter gestapt, en gevraagd “dat is toch wel duidelijk een remise” en die heeft er dan een eind aan gemaakt.